

a) Pentru limba scrisă: α) Până la 1683 caracterele **Ѡ** și **ѡ** se întrebunțau amestecat pentru a reprezenta sunetele *ă* și *î*. În Sinaxariul mitropolitului *Dosoteiu* publicat la Iași în 1683 se găsește pentru întiași dată întrebunțat **Ѡ** numai pentru *ă* și **ѡ** numai pentru *î*. Cinci ani mai târziu (1688) Biblia tipărită în București adoptează această ortografie; dar mult timp încă și după aceea au continuat de a se întrebunțta ori numai singur caracterul **Ѡ** ori numai singur caracterul **ѡ** pentru ambele sunete *ă* și *î*. β) Până la 1673 semnele **Ѣ**, **ѣ**, și **Ѥ** serveau, cele două dintîiu pentru a reprezenta diftongul *ea* și cel de al treile pentru a reprezenta diftongul *ia* în mod independent de vocala silabei următoare: **Ѣ**гă, **Ѣ**ге, **Ѥ**рăă, **Ѥ**ре (cf. 39 a α). De la 1673 însă încoace (precum în Psaltirea în versuri a mitropolitului *Dosoteiu*, Uniev, 1673; Psaltirea de înțăles, a aceluiași, Iași, 1680; *Leturghia romino-slavonească a aceluiași*, ibid. 1679) a început a stăpîni pe scriitori tendința de a deosebi în scris diftongii pomeniți dupăcum erau urmați sau nu în silaba următoare de sunet palatal (*e, i* sau consonantă muiată) prin aceea că s'a întrebunțat de unii caracterul **Ѣ** pentru a reprezenta numai pe *ea* și *ia* urmați de sunet palatal, ca în cuvintele **Ѣ**ге **Ѥ**ре; iar de la 1788 (de la Gramatica lui *Văcărescu*, Rîmnic) a început să se întrebunțeze pentru reprezentarea aceluiași diftongi din aceeași poziție caracterul **Ѥ**. Cu toate aceste până târziu încă în veac. XIX au continuat semnele **Ѣ**, **ѣ** și **Ѥ** să reprezinte, cele două dintîiu pe diftongul *ea* și cel de al treile pe diftongul *ia*, în mod independent de vocala silabei următoare.

b) După cum se scria limba romînă scrisă sau cea populară, (cf. 41), varia și ortografia. Astfel, cînd se scria limba populară: α) nu se întrebunțau toate cele 42 de caractere, ci, pe de o parte, se lăsau afară